

ko, kolikor jih je imela Slomškova zveza. Iz tega ozira smo morali tudi odkloniti zahtevo, da bi se v roku treh mesecev vršili zredni občni zbori po naših društvi ter ponovne volitve. Čut objektivnosti zahteva, da ne deloma ni najmanjše razlike ter ne dvojnega postopanja.

V zadnjih dveh mesečnih prijavah so poedina društva že prijavila zopetni pristop bivših članov »Edinstva«, ki so podpisali pristopne izjave ter jih ima poverjenstvo že vpisane v članski seznamih.

Ponovno povdarjamo, da je dobrodošel vsak tovariš in tovarišica, ki se pridruži naši stanovski fronti. Ne poznamo ga ne kot bivšega Slomškara in ne kot bivšega Edinjša. Te razlike ne sme biti več v našem stanu. Vsi smo si tovariši in se hočemo skupno boriti za skupne stanovske zadeve, vsi smo učitelji in hočemo skupno varovati svoje učiteljske pravice. Edino kot učitelji se hočemo poznati v stanovski organizaciji. V zadnjem poslovnem letu poverjenstva je vsakdo lahko razvidel, koliko skupnih nalog in skupnega dela imamo, ki se ga lahko oprimo brez razlike politično strankarske pripadnosti. Tudi o spornih vprašanjih lahko s toleranco izmenjavamo misli.

Ali se moramo res edino mi učitelji lasati še v zasmeh in pomilovanje pred vso javnostjo? Celo nasprotno si politične stranke se čisto družijo, ker jih v to silijo skupni višji interesi do naroda in države, skupni nacionalni, gospodarski in drugi interesi! Vprašam Vas ali nima tudi učiteljstvo višjih skupnih interesov do stanu, šole in prosvete, zaradi katerih se mora združiti za strokovno delo ves stan?

Malo več stanovske strpljivosti, več medsebojne tolerance, več uvidenosti do stvari in manj do osebnosti, pa bo tudi za učiteljstvo mogoče ono, kar je bilo mogoče že za profesorje, meščanskošolske učitelje, novinarje in za vse druge stanovce!

Ce se pa hoče nekaterim poedincem, ki so dosedaj izza ozadja vodili ves boj — ker smo prepričani, da večina ni soglašala z njimi — ponovno osebne gonje, kakor so jo vodili nad eno leto, če se jim hoče zopet odvajanja učiteljstva od pozitivnega dela, smo prepričani, da jim trezni tovariši in tovarišice po zadnji preizkušnji ne bodo več sledili ter podpirali njihovega negativnega in razdirajočega dela. Obžalujemo, če niso bili podpisni na spravi izjavi moštati, ker ni to sramota za nas, ampak za one, ki jih kršijo.

Kreditni za izplačilo zaostankov učiteljem.

Pravkar smo prejeli obvestilo, da je dal ministrski svet prosvetnemu ministru na razpolago 18 milijonov dinarjev za izplačila vseh učiteljskih zaostankov do danes. Da bi se to vprašanje končno rešilo in uredilo je računovodstvo prosvetnega ministrstva uporabilo 20 uradnikov, ki rešujejo akte o teh zaostankih. Ker je poverjenstvo prav v tej zadevi naslovilo potom izvršnega odbora na ministrstvo nešteto vlog, smelo trdimo, da je ta uspeh pripisati v precejšnji meri naši organizaciji.

Sloven. šolska Matica in Pedagoška centrala.

Na občnem zboru Pedagoške centrala je zastopal poverjenstvo podpredsednik naše organizacije tov. Anton Hren Poverjenstvo je poslalo tja tudi svoja delegata tov. Pahorja in Hreščaka. Vsi

so zastopali pravilno mišljenje, da bi bilo najbolje, ako bi se Pedagoška centrala združila s Slov. šol. Matico, ker imata obe instituciji vendar iste tendence. Svojihi sil ne smemo cepiti, ampak družiti.

Dne 4. aprila t. l. se je vršil občni zbor S. š. M. Poročilo ste čitali v zadnjem »Učiteljskem Tovaršu«, zato Vam o tem podrobno ne bom poročal. Dejstvo je, da dosedanja S. š. M. ni ustrezala željam osnovnošolskega učiteljstva, ki tvori večino. Potrebna je reforma, ki se bo izvedla, ako se bodo združile v njej vse naše najboljše sile. Volitve sicer niso izpadle docela po naši želji, vendar pa pričakujemo z gotovostjo od novega predsednika dr. Lj. Poljanca, ki ga poznamo kot delovnega in sposobnega, da bo zadovoljil z novim odborom želji učiteljstva. Stališče organizacije smo mu tolmačili v posebnem pismu.

Tovariši predsedniki! S svojim kratkim poročilom sem skušal Vam podati delo ozvega sosveta in poverjenstva le v glavnih obrisi. V podrobnosti se nisem spuščal. Delamo v pravcu sklepov pokrajinske skupščine. Ako jih doslej še nismo realizirali popolnoma, skušali bomo to doseči čimprej. Prosim, vzemite moje poročilo dobrohotno na znanje!

Debata.

O tajniškem poročilu se je razvila stvarna debata, ki so se je udeležili tov.: Hudales, Volavšek, Dolinar, Skuli, Planer, Kopriva, Hren, Alt, Kislinger, Mlekuž in tovarišica Gobčeva. Na razna vprašanja tičala se tajniškega poročila je odgovoril tovariš Kobal.

Tov. Skuli poljsni na vprašanje tov. Pečka zadevo Knaflič-Sijanec. L. 1925. je potoval tov. Sijanec na skupščino v Beograd in mu je bila potnišna nakazana iz društvene blagajne, ker je bilo tako sklenjeno. Pred kratkim pa je poslal tov. Knaflič na poverjenstvo dopis, v katerem zahteva odpis istega zneska pri poverjenstvu, dasi mu je blagajnik tov. Grum stvar že prej razjasnil. To nekorrektno postopanje od strani tov. Knafliča je graje vredno in si tov. poverjenik pridruže pravico iznesti zadevo na pokrajinski skupščini. Nato sta bila z ozirom na zadevo sprejeta sledeča dva predloga:

I. Širji sosvet izreka tov. Sijancu zaupnico.

II. Pri društvu samem naj uredi zadevo društveno razsodišče.

Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Med debato o tajniškem poročilu je bil sprejet sledeči predlog tov. Kislingerja: Ker se večina društev še ni izjavila o predlogu »Laškega uč. društva« glede spremembe pravil, naj se društva ponovno opozorijo na tozadevno okrožnico.

Sprejet je bil tudi sledeči predlog tov. Mlekuža:

Širji sosvet UJU pov. Ljubljana protestira proti temu, ker je poslal izvršni odbor UJU v Beogradu na kongres »Internacionalne federacije učit. združenj« v Berlinu šest delegatov, ki so vsi člani glavnega odbora UJU v Beogradu, in zahteva, da se v bodoče pošiljajo na take prireditve člani posameznih poverjenstev.

Ker je bila s tem debata o tajniškem poročilu zaključena, je podal svoje poročilo tov. blagajnik. (Konec prihodnjic.)

In to je drugi moment, ki je rodil misel, da se bomo v okrilju UJU lažje borili, nego pa samo v društvu. Tu pa ne mislim samo na maso; kdor bi me umel tako, bi me umel napačno. Menim namreč reči, da bo UJU zaradi svojih zvez vsekako bolje informirano o tem in onem, nego pa društvo. In kdor je dobro informiran, ima ob dnevihi boja že polovico zmage v žepu; in tudi to govori v prilog, da opustimo društvo in se preselimo v okrilje UJU.

Strah, da ta in oni ni član UJU, je neopravičen, zakaj dober doležen vsak, pa naj je član UJU, ali pa ni; je tudi sedaj tako. Sicer pa se da vse to s posebnim pravilnikom regulirati tako, da bo dele prav na vse strani; in v tem pravilniku bi moralo biti tudi določeno, kako se člani zgoraj omenjenega odseka volijo i. dr. Treba bo samo nekoliko dobre volje in prav lahko se bomo sporazumeli. Do sporazuma pa bi dosedanjemu odboru priporočal, da stopi že sedaj v stik z UJU, da bo o vsem vedno sproti in točno informiran in da nas kdo drugi ne prehit in prav neprijetno ne iznenadi. Sicer je res, da se nam takega iznenadenja ni posebno bati, ker imajo vzdrževalni faktorji prvi pravico govoriti in precej važno besedo, ali — prevdosti ni nikdar preveč; menim namreč reči, da s čakanjem na redne in izredne občne zборе ne bomo dosegli ničesar, temveč da je treba zavihati rokave in iti nemudoma na delo.

So pa še drugi momenti, ki nas silijo k temu koraku. Opozorim vas samo na finance, s katerimi se mora boriti vsako leto pretežna

večina obrtnih nadaljevalnih šol. Prej ali slej bomo morali rešiti vprašanje, kdo bode to šolstvo financiral tako, da ne bo soplo, temveč da bo dihalo tako kot se temu šolstvu spodobi. Toda, verjemite mi, da bo oni, ki se bo odločil, da to šolstvo financira, vprašal: »Kaj to šolstvo nudi?« In stiska bo velika, če mu bomo prišli praznih rok nasproti. Če pa bo videl, da mu nudimo točen in jasen program, ki mora roditi za narod in državo dober sad, nam bo tak sad rad odkupil. Dobrega programa itd. pa brez permanentnega dela skoro ni moči; zakaj samo ob permanentnem delu te ne more nihče presestetiti. In kdo dela lažje v permanenti: ali društvo, ki se šele bori za svoj obstanek (na občni zbor pride 10—15 članov) ali odsek pov. UJU, ki so mu na razpolago informacije in primerni lokali ter stopi lahko vsak hip vkup? — Pomislite vse to trezno in uverjen sem, da se vam ne bo težko odločiti. Tudi članarine nam ne bo treba na dve strani plačevati ter ne organizirati šole upravne aparata, ker ga ima pov. UJU že točno poslujočega in tudi že ustanovljen odsek za kmetijsko nadaljevalno šolstvo, kateremu se lahko priključimo.

Ali, še enkrat povdarjam: »Teh misli ni rodilo nezaupanje, ne dolgi jezik, ne moč na prsa, ne globki komolci, temveč rodili so jih celokupni programi UJU, stanovski ponos in skrb, da bo to šolstvo začelo živeti ono življenje, ki ga je v resnici vredno!«

Tako menim jaz. Govorite še drugi!

J. E. Polak.

Pedagoški in stanovski kongresi v inozemstvu.

(Izvirno poročilo »Učiteljskemu Tovaršu«).

INTERNACIONALA VZGOJNIH DELAVCEV V LIPSKEM LETA 1928.

Ta Internacionala se je razvila leta 1919. iz kongresa v Bordeauxu, ko sta se združila francosko-italijanska učiteljska sindikata. Drugi kongres je bil v Parizu leta 1922., tretji v Bruslju leta 1924., četrti v Pariz-Bruslju l. 1925., peti na Dunaju leta 1926., ki je imel 40 zastopnikov raznih držav iz Anama do Združenih ameriških držav.

Osnova te internacionala je obratna enotnost na temelju razrednega boja. Namen te internacionala je združiti vse duševne in ročne delavce proti kapitalističnemu izkoriščanju.

Načrt tega zasedanja:

I. 9. aprila 1928 ob 8. uri je bila otvoritvena slavnostna seja kongresa v slavnostni dvorani Lipske mestne hiše z mednarodno izjavo.

II. Pedagoško zasedanje: v torek, dne 10. aprila do četrta 12. aprila v lipškem Učiteljskem društvenem domu. Seje so se vršile ob 9. uri.

Dnevni red:

I.

1. Stvarni in moralni položaj proletarskega otroka: Max Döring (Lipko): Dušeslovni položaj.
2. Meta Kraus (Berlin): Stvarni položaj.
3. Kyriakos (Grška): Proletarski otrok in pravo.
4. Dr. Oki (Japonska): Položaj proletarskega otroka na daljnem vzhodu.
5. Wolles (Luksemburška): Isto kot v naslovu.

II. Cilj vzgoje:

1. Dr. Max Adler (Dunaj).
2. Pištrak (Sovjetska zveza): Šola in družba.
3. Redgrove (Angleška): Cilj vzgoje.
4. Rednas (Belgija): Cilj vzgoje.
5. Ernot Iliere (Jena): Šola in vera.
6. Schulgin (Sovjetska zveza): Šola in država.

III. Organizacija šolskega sestava:

1. Edith Hommes (Hamburg).
2. Pinkevič (Sovjetska zveza).

IV. Učni načrti in učni načini.

1. Chatzky (Sovjetska zveza).
2. Llopis (Španska).
3. Karl Rössger (Gotha).

V. Disciplina med otroci:

1. Dr. Bern (Berlin).
2. Freinet (Francoska).
3. Moore (Angleška).
4. V. kongres internacionala vzgojnih delavcev se je vršil v petek 13. aprila in v soboto 14. aprila 1928 v lipškem Učiteljskem društvenem domu. Seje so se pričele od 9. uri zjutraj.

Dnevni red: 1. Poročilo Izvršnega odbora: a) Gospodarsko poročilo (poročevalec: Vernochet). b) Bistvena razpravljanja in vprašanje šolske politike in gibanje vzgojnih delavcev (poročevalec: Apletin).

2. Poročilo vzgojeslovnega tajništva.

3. Priključitev novih odsekov na Kitajskem in Škotskem.

4. Volitve v Izvršni odbor in tajništvo.

5. Denarno poročilo (poročevalec: Vernochet).

6. Poročilo: Vzemne blagajne (poročevalec: Petero).

7. Poročilo o položaju mladih učiteljev (poročevalec: Cogniot).

8. Izprememba pravil (Pravice posameznih članov, ki niso združeni v odsekih).

Več o tem pozneje in v »Popotniku«.

Vzgojeslovna razstava se je vršila v Grassi muzeju in je bila odprta od 7.—15. aprila 1928 vsak dan od 9.—18. ure.

Razstavni načrt:

1. Družabno šolsko delo mesta Lipsko.
2. Slike iz lipških »delovnih šol«.

3. Ilustrirana otroška knjiga, abecednik, berilo, računica raznih držav.

4. Enotna delovna šola »Sovjetske zveze«.

5. Učila in samoučila.

Posttranske prireditve: Obiski šol, domov, dobrodelnih naprav mesta Lipsko, Damski muzej, dušeslovni zavod Lipskega učiteljskega društva, Vzgojeslovna osrednja knjižnica in Zvezna šola.

Ta internacionala izdaja mesečnik: »Učiteljska mednarodnost« (»Die Lehrer international«).

Vse zasedanje, posebno pa še razstava tega kongresa je bila vzorno pripravljena in se je poglobila v najbolj pereča vprašanja naša dobe z ozirom na položaj in vzgojo otroka. Posebno lepo se vidi na razstavi delo otrok in čisto ogledalo delovne šole. Svet zase je sovjetska razstava »delovne enotne šole«. — Tu se jasno vidi kakšen razvoj se doseže, če se osvobodijo otroke in učitelja konvencionalnih spon sedanje laži-družbe in vzgoje. Želel bi le, da bi se v prihodnje udeležilo teh mednarodnih prireditev več tovarišev ter da bi v prihodnje naša organizacija, bodi osrednja ali pokrajinska, bolje in pravočasno pripravila tovariše s podrobnimi obvestili in preskrbo cenjenih posojil.

Lipko, 11. aprila 1928.

Stanislav Žagar.

IV. KONGRES ZDRAVSTVENEGA VZGOJESLOVJA (HEILPÄDAGOGIK) V LIPSKEM.

Kongres se je vršil v Lipskem od 11. do 15. aprila 1928. v Auditorium maximum vseučilišča.

1 kongresni dan: v sredo 11. aprila ob 8-15 otvoritev kongresa in pozdrav oblasti.

F. Krüger (Lipko): Nove smeri in izsledki splošnega dušeslovja. W. Peters (Jena): Novejša raziskovanja v nenormalnem otroku. G. Kafka (Draždane): Dušeslovje preprostih (divjakov) v svojem pomenu za primerjajoče razvojno dušeslovje.

Tega kongresa so se udeležili predvsem: zdravniki, vzgojitelji in dušeslovci, okoli 600 po številu.

Zelo važen je ta kongres za one tovariše, ki so nastavljeni ali žele biti nastavljeni na pomožnih šolah vseh vrst: (za gluho, slepe, manjnadarjene, patologe i. p.).

Natančen načrt je poslala družba za zdravstveno vzgojeslovje na vse pomožne šole.

Vsled pomanjkanja časa se tega kongresa nisem mogel v celoti udeležiti, zato bosta o tem natančneje poročala tov. Lebarjeva in tov. Skala, ki sta prišla v ta namen v Lipsko.

O tem kongresu izide posebna knjiga v teku tega leta, ki jo toplo priporočam vsem onim, ki se pečajo s pomožnim šolstvom, pa tudi drugim tovarišem ne bi škodila, saj na deželi se večkrat pojavijo taki nerazviti otroci, ki bi spadali v take posebne šole, ki jih pri nas še vse premalo poznamo in upoštevamo.

Posebno zanimiva je bila razstava književnosti o dušeslovju zdravega in nezdravega otroka ter o vsej oni znanosti, ki spada v zvezo pomožnega šolstva, in duševnega vprašanja, s to razstavo v zvezi je bila na vseučilišču tudi razstava strojev, s pomočjo katerih se dandanes proučuje duševna zmožnost, sposobnost, stanje in razpoloženje otroka; n. pr. pazljivost otrok, dolgočasje otroka itd.

Se večjega pomena za učiteljstvo pa je bila praktična razstava praktičnih del šolskih otrok pomožnih šol v pomožni šoli na Johannis trgu 7. Tudi to šolstvo je lipsko učiteljstvo uredilo in gojilo v smislu delovne šole. Tudi tu se vidi, kako se lepo razvije pod vodstvom s srčno omiko prežetega učitelja in prostosti delovne šole slabo razvit otrok. Nemci skrbijo v tem oziru zelo za svoje šolstvo. Zdaj bijejo glavni boj za šolske domove in vrtove, ki naj imajo do 15 ha obsega, kjer naj otroci dobe ves pouk, zabavo

Ali posebno društvo — ali odsek v okrilju UJU?

S sledečim člankom odpiram debato o tem, če bi ne bilo dobro, da bi se »Društvo učiteljev obrtnih nadaljevalnih šol za ljubljansko oblast« razšlo in bi mesto njega ustanovili odsek v okrilju UJU. Najprej se moramo vprašati, če je novo zamišljena baza dobra, če je izvedljiva, in če nam bo donesla koristi, ki si jih od nje obetamo.

Vsem vam je gotovo še v dobrem spominu, s kakim navdušenjem smo se lotili dela, da ustanovimo »Društvo učiteljev obrtnih nadaljevalnih šol za ljubljansko oblast«. In zaradi tega se ne čudim nikomur, ki si bo zastavil vprašanje: »Zakaj preko društva, ki je začelo komaj dihati, k novi formaciji?

Te misli ni rodilo nikakršno nezaupanje bodisi komurkoli nasproti; misel se je rodila spontano, t. j. brez kakršnihkoli predrazprav. Mnenje, da bomo v masi lažje in več dosegli, je rodilo to misel, in rodilo jo je tudi mnenje, da bomo v masi tudi svojo pest (za kar smatramo obrtne nadaljevalne šole) lažje in uspešneje branili, pa naj si bo to komurkoli nasproti.

Vem, ta in oni bo menil ob teh mojih besedah, da so naperjene proti tovarišem meščanskim šol. Niso — dokler bodo v tem oziru z nami solidarni; kakor hitro pa bomo videli, da nas smatrajo samo za peto kolo, so lahko uverjeni, da bo veljal naš skupni boj tudi njim. Toda, da se razumemo! Ob tem našem boju gre predvsem za izvedbo celokupnega delovnega programa UJU, ki ga je v jasnih linijah očrtal v Kranju tov. Pahor.

Vem, naše društvo smo ustanovili, ko je bil zgoraj omenjeni delovni program UJU že začrtan. Zaradi tega pa bi me ta in oni prav lahko zavrnil z očitkom, zakaj na to nismo mislili takoj, in zakaj nismo tudi obrtnih nadaljevalnih šol stisnili takoj pod varno okrilje UJU. Če pa je tak očitek upravičen, sodi lahko samo oni, ki poznajo razvoj raznih odsekov v okrilju UJU. Moč evolucije je večja, nego pa je moč misli; in če bi hotel s svojo mislijo začeti trdovraten boj z zahtevami razvoja, sem uverjen, da moram prej ali slej podleči; trdim pa, da je podleči boljše častno, nego pa z razbito glavo.

Ker govorim tu o nekakem porazu, bi me utegnil ta in oni umeti napačno; toda odkrito povem, da sem tu govoril samo v sliki; in ta slika nima v sebi niti kali žela proti sedanjemu odboru našega društva. In da je temu res tako, naj vam priča dejstvo, da sem za to, da tvori nameravani odsek v okrilju UJU ves dosedanjí odbor. To naše zaupanje naš dosedanjí odbor tudi zasluži, ker storil je v danih razmerah vse, kar je storiti sploh mogel. Toliko v pojasnilo, da ne bo zamere na nobeno stran; najmanj pa naj bo užaljen naš prvi predsednik tov. Pristovšek, o katerem lahko pričam, da je bil v danih momentih mož na svojem mestu.

Dovolite mi, da se vrnem po malem in ternezu k delovnemu programu UJU.

Vam vsem je znano, da naši organizaciji ni samo za človeka od njegovega 6.—14. starostnega leta, temveč, da si lasti ona pravico do človeka do one dobe, ko res lahko krene v življenje. Z drugimi besedami povem takole: naša organizacija si lasti pravico do osnovne, pa tudi do vseh nadaljevalnih šol; zakaj mi hočemo vplivati vzgojno in tudi intelektualno na človeka toliko časa, da si tak človek ustvari bazo v glavi, duši in srcu za ono življenje, v katerem bo moral misliti, čutiti, delati in hoteli sam. Vse nadaljevalno šolstvo smatramo kot zadevo osnovne šole, ki mora biti z njo in osnovnošolskim učiteljem v tesni zvezi. Drugače si ne moremo misliti resne rešitve tega problema. Le osnovnošolsko učiteljstvo ima dane vse pogoje, da povsod in v polnem obsegu razvije nadaljevalno šolstvo, kakor to zahtevajo razmere in potrebe novega časa. Za resno rešitev tega vprašanja se preko mišljenja osnovnošolskega učiteljstva ne bo moglo iti.

Da je ta naša misel prava, vedo vsi oni tovariši, ki so se udeležili ankete v zadevi novega »Pravilnika o obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah«. Vesel sem bil misli, ki so jo zamislili merodajni faktorji teh šol na zgoraj omenjeni anketi, in ki je izzvenela približno v sledečih besedah: »Mladini v obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah je treba več vzgoje nego znanja. To spoznanje je predalo to šolstvo v roke osnovnošolskemu učiteljstvu in temu naj tudi ostane; zakaj ono ima zanj največ zaslug in radovedni smo, kaj bo iz tega šolstva, če se mu odpove to učiteljstvo.«

Niso to besede dobesednega govora; ali oni, ki so bili na zgoraj omenjeni anketi, mi morajo pripoznati, da sem podal zmisel besedi točno.

Ali, kaj govori v tem oziru »Pravilnik«, ki smo ga dobili iz Beograda? — Kdor zna dobro brati, bo iz njega razbral, da bo osnovnošolski učitelj učil samo tam in v takih krajih, kjer nobenega drugega ni, in samo dotlej, dokler tja nobenega drugega ne bo. Jaz pa pravim, da če je kaj ponosa v nas, moramo reči tudi mi osnovnošolski učitelji z Julijem Cezarjem: »Raje prvi v vasi ribičev, nego pa drugi v Rimu!«

Naj ne menijo tov. meščanskih šol, da se borimo proti njim. Saj so itak, če se ne motim, zaposleni vsi, ki imajo tozadevni izpit, ki je predpisan za nas in zanje. Ali eno moramo povdariti iznova, t. j. da se ne damo degradirati do mnenja, da smo in bomo dobri samo tam, kjer ne bo drugih. »Clara pacta, boni amici!« Trdim samo, da tako podcenjevanje mora zadeti na odpor. In iz odpora se rodi boj sam po sebi. In čim več imaš v boju pomoči in zaslombe, tem več imaš upanja v zmago.